

Klinické terminologie a klasifikace 2021/12

Editorial.....	1
MKN-10 CZ aktualizace 2022	1
National Institute of Health Stroke Scale (NIHSS)	1
Portál pro zobrazení Kategorizace zdravotnické techniky	2
Informace o proběhlých kurzech pro začínající kodéry v roce 2022	2
Prezentace ze semináře k MKN-11.....	3
Závěrečná zpráva k projektu RD-CODE.....	3
ORPHA kódy – rok 2022.....	4
Agendy NCMNK a osoby, které se jim věnují	4

Editorial

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

v posledním letošním vydání, které Vás pravděpodobně zastihne až s příchodem roku 2022, přinášíme informace o několika aktualizacích klasifikačních systémů a výstupy proběhlých informačních a vzdělávacích akcí. Končí také projekt RD-CODE, přičemž intenzivnější používání ORPHA kódů, především ve velkých nemocnicích zapojených do Evropských referenčních sítí pro vzácná onemocnění (ERN), bude teprve v budoucnu nabíhat.

Přejeme vše dobré v následujícím roce 2022 a pevně věříme, že situace dovolí se častěji osobně setkávat na seminářích a konferencích i dalších pracovních jednáních.

za Oddělení klinických klasifikací DRG/Národní centrum pro medicínské nomenklatury a klasifikace (NCMKNK)

Miroslav Zvolský

MKN-10 CZ aktualizace 2022

V reakci na aktualizaci mezinárodní verze MKN-10, požadavky odborných společností, ale také na základě požadavků vzniklých při rozvoji CZ-DRG dochází k aktualizaci české verze 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí s platností od 1. 1. 2022 (Sdělení Českého statistického úřadu č. 512/2021 Sb.).

Hlavní změny se týkají:

- **zařazení nových kódů U11 a U12** pro stavy související s očkováním proti COVID-19 (dle WHO),
- **rozčlenění kódů pro akutní selhání ledvin (N17.x a O90.4)**, na 5. místě dle stádia AKI,
- **zařazení nových pětimístných kódů U53 ke kódování stavu pacienta po cévní mozkové příhodě dle škály NIHSS** (celkem 43 doplňkových kódů).

K systémové změně dochází u onemocnění chlopní.

Pokud onemocnění není specifikováno jako revmatické/nerevmatické, bylo dosud řazeno pod revmatická (I05-I09), nově je řazeno pod nerevmatická (I35-I37 nebo I39). K dalším drobným úpravám došlo na základě podnětů z terénu.

Seznam změn a aktuální verzi českého vydání MKN-10 je možné nalézt na <https://www.uzis.cz/mkn-10#publikace>.

K menším opravám českého vydání MKN-10 dochází kontinuálně. Pokud máte i Vy návrh na úpravu kterékoli části MKN-10 (např. oprava překlepů, doplnění nového termínu nebo oprava chybného odkazu v Abecedním seznamu), prosím, napište nám na mkn@uzis.cz.

National Institute of Health Stroke Scale (NIHSS)

Nově přidané kódy MKN-10-CZ U53.00 - U53.42 popisují výsledek standardizovaného vyšetření pomocí testovací škály NIHSS. Originální popis NIHSS je dostupný [v původní příručce](#), pokyny ke kódování výsledků

v českém prostředí naleznete na adrese <https://www.uzis.cz/nihss>, kde je k dispozici také vzor české verze formuláře pro zápis výsledku vyšetření a [on-line kalkulačtor](#) pro výpočet výsledného skóre.

Výsledné skóre NIHSS (počet bodů): 0

Zkopírovat do
schránky

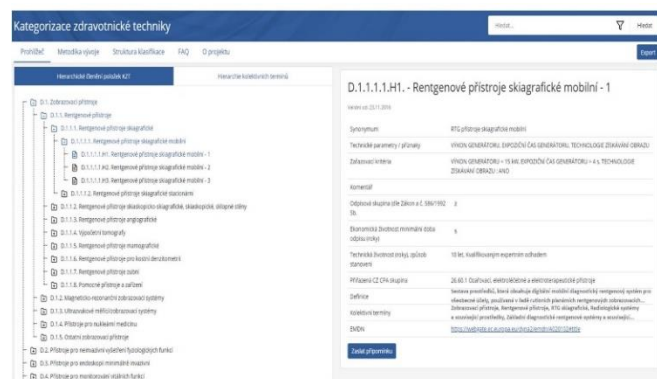
Vymazat formulář

Stupnice NIHSS je složena z 11 položek, z nichž každá hodnotí určitou schopnost v rozmezí 0 až 4 bodů. Pro každou položku platí, že hodnocení „0“ znamená obvykle normální funkci dané specifické schopnosti, zatímco vyšší skóre udává určitý stupeň postižení. Jednotlivá skóre se postupně sčítají, aby bylo vypočteno celkové skóre pacienta. Maximální možné skóre dosahuje hodnoty 42 bodů a minimální hodnota dosahuje 0 bodů.

Portál pro zobrazení Kategorizace zdravotnické techniky

ÚZIS ČR dlouhodobě realizuje správu českých překladů mezinárodních klasifikací užívaných ve zdravotnictví a vývoj vlastních klasifikací. Jedním z unikátních klasifikačních systémů je **Kategorizace zdravotnické techniky (KZT)**.

Doposud byla KZT publikována ve formě [složitě jedno-rozměrné tabulky](#). Takový model lze obecně považovat za nedostatečný, proto ÚZIS ČR vytvořil webovou platformu pro prezentaci struktury KZT s možností vyhledávání položek (nový portál/browser KZT) na adrese <https://kzt.uzis.cz/>.

Kategorizace zdravotnické techniky by měla být nástrojem, který poskytne ucelené informace ke skupinám v tuzemsku dostupných produktů (pro oblast

zdravotnické přístrojové techniky) a následně tak umožní standardizaci sběru dat o nich v široké škále informačních systémů. Aktuální podoba browseru zdravotnické techniky poskytuje i propojení mezi odpovídajícími skupinami zdravotnických prostředků KZT a skupinami zdravotnických prostředků uznávané evropské nomenklatury (European Medical Device Nomenclature—EMDN).

Pro současnou podobu konceptuálního datového modelu KZT je typické hierarchické rozložení položek zdravotnické techniky do jednotlivých skupin (celků), které jsou opatřeny popisem standardizovanými kolektivními termíny. Kolektivní termíny popisují obecné charakteristiky (vlastnosti) společné pro konkrétní položku hierarchického stromu (např. z pohledu určitého účelu použití, invazivity prostředku, odbornosti atd.). Kolektivní termíny vzájemnými vazbami umožňují vyhledávání položek nezávisle na zařazení v hierarchii.

Informace o proběhlých kurzech pro začínající kodéry v roce 2021

V průběhu září a listopadu 2021 byly na Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ) realizovány dva běhy kurzu „Základů kódování pro systém DRG“. Kurz vznikl ve spolupráci s pracovní skupinou pro vzdělávání kodérů, byl určen pro začínající kodéry zdravotních služeb zahrnující lékaře i nelékaře a prošlo jím v těchto termínech 41 účastníků. Kurz byl koncipován jako dvoudenní v celkové délce 16 hodin, obsahově byl rozložen na 4 tematické celky a zakončen testem.

Obsah kurzu:

1. Zdravotnické minimum: Klinická propedeutika; Symptomatologie nemocí; Problematické aspekty klinické terminologie
2. Minimum práce se zdravotnickými informacemi
3. Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů
4. Systémy úhrad ve zdravotnictví, principy systému vykazování zdravotní péče; Pravidla kódování: obecná, speciální, DRG markery a jejich metodika.

Po vyhodnocení zpětné vazby účastníků bude kurz realizován také v roce 2022 v pozměněné podobě. Nově bude koncipován jako třídní v celkové délce 21 hodin výuky. Uchazeči se mohou těšit na větší prostor pro praktické procvičování získaných dovedností, a to především v oblasti Pravidel kódování, Portálu MKN-10 a Interaktivního klasifikátoru CZ-DRG.

První běh kurzu Kódování pro DRG v roce 2022 proběhne ve dnech 27. –29. 04. 2022 na IPVZ. Bližší informace k této vzdělávací akci a přihlášení je možné na [webových stránkách IPVZ](#).

Prezentace ze semináře k MKN-11

Dne 9. prosince 2021 proběhl edukační seminář s názvem **MKN-11, blížící se klinická terminologie pro eHealth ČR**. Tato akce byla uspořádána v rámci projektu NCMNK ve spolupráci s Českou lékařskou společností Jana Evangelisty Purkyně. Jejím cílem bylo představit širší odborné veřejnosti novou 11. revizi Mezinárodní klasifikace nemocí a zásadní změny v jejím obsahu a použití oproti MKN-10.

Jednotlivé prezentace ze semináře ve formátu PDF a videozáznamů s mluveným komentářem jsou vystaveny na webové stránce <https://www.uzis.cz/index.php?pg=aktuality&aid=8551>.

Závěrečná zpráva k projektu RD-CODE

ÚZIS ČR se počátkem roku 2019 zapojil do mezinárodního projektu RD-CODE zabývajícím se implementací kódovacího systému vzácných onemocnění pomocí ORPHA kódů ve vybraných členských státech Evropské

unie. Projekt k 31. 12. 2021 končí, shrnujeme tedy stručně jeho výstupy a úspěchy.

Mezinárodní web projektu <http://rd-code.eu/> obsahuje informace a nástroje pro používání ORPHA kódů a [krátké informační video](#) vysvětlující, co vlastně ORPHA kódy jsou a proč je jejich používání ve zdravotnických datech důležité.

Před začátkem projektu (ještě v návaznosti na předchozí projekt RD-ACTION) došlo k rozšíření datového

rozhraní [Národního registru reprodukčního zdraví \(NRRZ\)](#) resp. [Modulu vrozených vad](#) tak, že od 1. 1. 2016 bylo možno identifikovat vzácná onemocnění právě kódem ORPHA. Poskytovatelé však nebyli nuceni tuto nepovinnou položku vyplňovat, ani nedošlo z jejich strany k úpravám informačních systémů pro pohodlné zadávání ORPHA kódů zadávajícími osobami.

Mezi hlavní cíle projektu RD-CODE v rámci ČR proto patřilo:

- Prosazení použití ORPHA kódů podle [Standard procedure and guide for the coding with Orphan codes](#) a [Specification and implementation manual of the Master file](#).
- Vyškolení odborníků klinického kódování ve využívání ORPHA kódů se zaměřením na nemocnice, které jsou součástí [Evropské referenční sítě \(ERN\)](#).
- Zvýšení počtu zdravotnických zařízení hlásících případy výskytu vzácných onemocnění skrze Národní registr reprodukčního zdraví (Modul vrozených vad) a počtu případů používaných pro identifikaci onemocnění ORPHA kódy.

Postupně došlo i k plnění dílčích cílů projektu, jako bylo vypracování komplexních pravidel a strukturované dokumentace pro kódování ORPHA, vytvoření webových stránek disponujících návody a učebními materiály pro účely kódování v systémech zdravotní

péče a mezinárodní projektová spolupráce s ostatními zainteresovanými státy.

V rámci projektu byla rovněž pořádána školení, jejichž cílem bylo ukázat možnosti určování a vyhledávání ORPHA kódů na webových stránkách Orphanetu. Součástí byla i ukázka zadávání jednotlivých případů do Modulu vrozených vad. Současně byly vytvořeny i školicí materiály, které slouží jako podklad především pro kodéry a klinické experty. Jednotlivé prezentace a cvičení jsou volně k dispozici na <http://rd-code.ublg.cz/>. Podrobný metodický návod k zadávání případu vzácného onemocnění je k nalezení na <https://www.uzis.cz/res/file/registry/nrrz/zadavani-gpo-do-nrvv.pdf>.

Neopomenutelným úspěchem projektu je **spuštění české mutace francouzského webového portálu Orphanet** (<https://www.orpha.net/>). Portál je určen jak specialistům na vzácná onemocnění, jakožto důležitý zdroj odborných informací, tak pacientům, kteří hledají odborníka specializujícího se na vhodnou léčbu nebo patientskou organizaci, kde mohou najít tolik potřebnou podporu.

ORPHA kódy – rok 2022

Od 1. 1. 2022 jsou do číselníku používaného v Národním registru reprodukčního zdraví začleněny

nové položky systému ORPHA kódů. Zatímco mezinárodní verze je aktualizována a na stránkách Orphanetu dostupná průběžně, do českého číselníku se změny a opravy dostávají s jistým zpožděním. K prvnímu lednu (tedy jednou ročně) by měl být český odvozený číselník aktualizován i v budoucnu. V návaznosti na aktualizaci číselníku ÚZIS ČR dojde i aktualizaci číselníku VZP.

Společně s již dříve používanými položkami můžeme v registru prostřednictvím ORPHA kódů vykazovat více než 10 tisíc položek vzácných onemocnění, jejich variant a skupin.

Změny v české verzi terminologie se rovněž promítnou v české verzi [Orphanetu](#).

Agendy NCMNK a osoby, které se jim věnují – aktualizace MKN-10-CZ a Dalibor Slovák

Nově Vám v této rubrice chceme postupně představovat nejen agendy, které NCMNK řeší, ale také osoby, které se jim věnují a na které se v této souvislosti můžete obracet.

Česká verze MKN-10 (MKN-10-CZ) se od mezinárodního originálu liší v několika aspektech:

- celý systém je v českém jazyce,
- Abecední seznam MKN-10 obsahuje českou terminologii,
- Tabele část obsahuje několik specifických kódů, položek a instrukcí, všechny plně ve smyslu mezinárodní verze a bez vlivu na mezinárodní srovnání dat.

Všechny uvedené odlišnosti a rozsáhlost klasifikace vyžadují dlouhodobé sledování a úpravy obsahu, odstraňování chyb a v limitovaném rozsahu rozvoj národní modifikace (například přidávání národně specifických kódů v kapitole XXII.).

Dalibor Slovák vystudoval Pravděpodobnost a náhodné procesy na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy a již při studiu se začal věnovat biomedicínským aplikacím v rámci Oddělení medicínské informatiky na Ústavu informatiky AV ČR. Od roku 2015 se v Oddělení klinických klasifikací ÚZIS podílí na kultivaci MKN-10, a to jak po stránce terminologické a jazykové, tak prostřednictvím přípravy dat pro publikaci a datové soubory (téměř) každoročních aktualizací. Tyto zkušenosti přenáší i do tvorby či překladu dalších klasifikací, zejména MKN-11.

Tento Newsletter naleznete (spolu se všemi dalšími vydáními) také na webových stránkách ÚZIS ČR. Jeho zasílání můžete kdykoliv zrušit e-mailem na ncmnk-news@uzis.cz. S případnými náměty a dotazy se na nás neváhejte obrátit.

Newsletter Klinické terminologie a klasifikace 2021/12, číslo 10, vydáno 30. 12. 2021

Vydává ÚZIS ČR, Oddělení klinických klasifikací, Editoři: Miroslav Zvolský, Jolana Čady, Kateřina Hanušová

Dokument byl vytvořen v rámci projektu [NCMNK - Národní centrum pro medicínské nomenklatury a klasifikace](#), registrační číslo CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_025/0016089.